

MERDEKA

Nr 73 - oktober 2017

ÖSTTIMOR

Information

Ny koalitionsregering i Östtimor

Det tog nästan två månader att bilda en ny regering efter parlamentsvalet den 22 juli i Östtimor. Många hade förväntat sig en ny ”enhetsregering” bestående av de två största partierna CNRT (National Congress for Timorese Reconstruction) och Fretilin (Revolutionary Front for an Independent East Timor), precis som före valet eftersom de två partierna i mars i år gemensamt föreslagit Francisco ’Lu Olo’ som president. Den ”nationella enhetsregeringen” hade bildats 2015 och då kommenterade CNRT-ministern Agio Pereira det med att landet gått från en aggressiv demokrati till en ny era av konsensusdemokrati. Men CNRT:s tillbakagång gjorde att de inte ville gå med i en ny koalitionsregering, särskilt efter att Xanana Gusmão avgått som dess ordförande den 5 augusti.

I parlamentsvalet fick fem partier platser i parlamentet

- 23 Fretilin
- 22 CNRT
- 8 PLP (Popular Liberation Party)
- 7 DP (Democratic Party)
- 5 Khunto.

Fretilins första försök att bilda en majoritetsregering i koalition med den förre presidentens Taur Matan Ruaks nya parti PLP (Popular Liberation Party) misslyckades.

Då återstod egentligen bara en möjlighet för en majoritetsregering ledd av Fretilin, parlamentets största parti även om det bara har en röst mer än CNRT, en koalition med PD och det ”ungdomsinriktade” Khunto. Efter långa förhandlingar hoppade Khunto dock av, så den 15 september tillträdde en minoritetsregering bildad av Fretilin och PD.

I den nya regeringen känner vi igen namnet på premiärministern, Mari Alkatiri (Fretilin).

Något överraskande har de tre oppositionspartierna CNRT, PLP och Khunto bildat en allians (AOMP—Opposition Alliance with a Parliamentary Majority) och samverkat vid valet till olika parlamentskommittéer. Alliansen har majoritet i parlamentet (35 av 65 platser) och röstade den 19 oktober ner regeringens program. Regeringen har nu 30 dagar på sig att lägga fram ett nytt program. Antas inte heller det, så måste den avgå.

Men nu, bara tre månader efter parlamentsvalet i juli, står Östtimor vid avgrunden till en aggressiv demokrati igen.

Det politiska läget i Östtimor är alltså mycket intressant och spännande nu och risken för instabilitet ökat. Du kan följa den aktuella utvecklingen på Östtimorkommitténs webbplats, <http://www.osttimorkommitten.se>.

Tommy Pollák

**Nyheter från Östtimor,
Västpapua, Aceh och Indonesien**

Innehåll

Ny koalitionsregering i Östtimor	1
Redaktören har ordet	2
The not so noble art of boundary-negotiating	3
Läro-utbildning i Östtimor	5
Sverige och Indonesien samarbetar inom högre utbildning och forskning	6
Indonesien avvisar 75 rekommendationer från FN	6
Pro-indonesiska flyktingar från Östtimor	7

Redaktören har ordet

Merdeka & ÖsttimorInformation

Ansvarig utgivare:

Gabriel Jonsson

Redaktör:

Gabriel Jonsson

Redaktionsadress:

Gabriel Jonsson
Råsundavägen 24, 2 tr
169 67 SOLNA
redaktor@osttimorkommitten.se
Tel 08-33 62 47

Layout:

Östtimorkommittén

Adresser:

Föreningen ett Fritt Papua
c/o Jonsson
Råsundavägen 24, 2 tr
169 67 SOLNA
Plusgiro 4 19 12 84-1

Östtimorkommittén

c/o Jonsson
Råsundavägen 24, 2 tr
169 67 SOLNA
Plusgiro 1 81 92-5

Tryck:

Ågrenshuset Produktion AB

ISSN Nr: 1402-2559

Lösnummer 20 kronor

Östtimorkommittén
Wiboms v 12, 2 tr, c/o Pollák
171 60 SOLNA, tel 08-27 24 27
pren@osttimorkommitten.se

Detta verk är licensierat under Creative Commons Erkännande-Ickekommersiell-Inga bearbetningar 2.5 Sverige licens. För att se en kopia av denna licens, besök <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.5/se/> eller skicka ett brev till Creative Commons, 171 Second Street, Suite 300, San Francisco, California, 94105, USA.
Material som publiceras i Merdeka & ÖsttimorInformation kan också publiceras i <http://www.globalarkivet.se>.

Skanna och surfa till Östtimorkommitténs webbplats

PA04 2017-10-24

The not so noble art of boundary-negotiating

Vid två tillfällen, i början av juni/slutet av augusti, hade jag det icke ringa nöjet att i Köpenhamn träffa delar av en delegation från Östtimor som var där för att på neutral plan förhandla med Australien om 'maritime boundaries'; om gränsdragningen i havet mellan de två länderna. Som vi alla vet så handlar det inte enbart om ett tänkt streck på vattenytan, utan fastmer om vad som finns på botten, d.v.s. olje- och gasfyndigheter. Jag hade ingen önskan att försöka pumpa någon på upplysningar om detaljer i förhandlingarna – som ju givetvis ändå var konfidentiella – men tolkade stämningen som 'trött, men positiv på gränsen till uppsluppen'. Men för att i görligaste mån ge en förklaring till de två besöken i Köpenhamn är det nödvändigt att göra en kort historia lång.

Bakgrund

Upprinnelsen står att finna i en kombination av teknisk utveckling inom oljeindustrin och den politiska utvecklingen i Indonesien under mitten av 1960-talet. Vad gäller det tekniska, så hade det gradvis skett en förskjutning av oljeutvinning på fast mark till "off-shore"; att borra efter olja eller gas på havsbotten. Politiskt hade general Suharto tagit makten i Indonesien efter ett mycket omdiskuterat försök till statskupp, som resulterade i en masslakt av påstådda kommunister, där ett okänt men mycket stort antal människor fick sätta livet till, och ett styre där Suharto och en klick höga militärer tillskansade sig allt mer makt. Inåt förlitade man sig på en kombination av *pempangunan* (utveckling) och en maktapparat som sträckte sig in i minsta by; utåt använde man sig på ett skickligt sätt av det rådande världsläget, d.v.s. det kalla kriget. Ledarskiktet var genomkorrumpat, och internationella oljebolag fann snart att den nya regimen var lätt att ha att göra med. Kontrakt skrevs mellan dem och det statliga indonesiska bolaget Pertamina, där man delade vinsten från verksamheten. 1970 hade trettio sådana avtal skrivits, och 1974 var det mesta av Indonesiens oljefält off-shore fördelade till utländska bolag.

'Shilly-shallying' kontra lukrativa deals

I det som då var Portugisiska Timor, hade det alltid funnits uppenbara oljetillgångar; olja sipprade ut ur marken på ett trettiotal ställen och användes av lokalbefolkningen till belysning. 1902 fick ett Sydneybaserat företag tillstånd av de portugisiska myndigheterna att borra på ön. Det hela var visserligen resultatlöst, men ryktet spred sig ändå. Under årens lopp bildades ett antal bolag, och geologiska undersökningar visade ett stort potential i området. Ett problem visade sig emellertid vara den portugisiska staten. Vid ett tillfälle ansökte det australiska bolaget Timor Oil i Dili om tillstånd att

provbörja, men hänvisades av guvernören till Lissabon – där kolonialministern i sin tur hänvisade tillbaka till Dili. Timor Oil gav den gången upp försöket, p.g.a. Denna 'shilly-shallying' (ung. oförmåga till beslutsfattande). Under 1950-talet återaktiverade Timor Oil sin verksamhet och borrade på olika ställen, men verksamheten lades ned under 1960-talet, d.v.s. samtidigt som andra oljebolag slöt fördelaktiga avtal med Pertamina.

Australien och Indonesien inledde överläggningar om den maritima gränsdragningen 1971. Australiens åsikt var att gränsen skulle dras mellan kontinentalsocklarna – innebärande en fördel för Australien – medan Indonesien hävdade mittlinjen mellan landmassorna, räknat från strand till strand. I slutändan nåddes en kompromisslösning, vilken samtidigt lämnade ett stort område, det s.k. Timor gap, med oklar juridisk status. Australien sökte en liknande lösning med Portugal som med Indonesien, men Portugal valde att avvakta resultatet av FN:s Law of the Sea Conference, som förväntades fastslå medianlinjen som global norm.

Det stora sveket

I december 1975 kom så den indonesiska invasionen och ockupationen av Östtimor, med dess fasansfulla följder. Då det var som allra värst, erkände Australien 1979 Indonesiens inkorporerande av Östtimor som landets 27:e provins. Detta lade grunden för det avtal som de två länderna slöt 1989, 'The Timor Gap Treaty'; en kombination av de båda ländernas territoriella krav över havet mellan de två länderna. Portugal svarade med att anmäla Australien till ICJ (International Court of Justice, FN:s internationella domstol) i Haag. Domstolens utslag kom 1995: eftersom Indonesien inte var part i målet, och inte heller medlem i ICJ, föll frågan utanför domstolens jurisdiktion. Dock fastslog ICJ att i händelse av framtida självständighet för Östtimor skulle det ingångna avtalet mellan Australien och Indonesien inte längre vara bindande.

David mot Goliat

1999 kom så den folkomröstning som resulterade i en överväldigande majoritet för alternativet självständighet; följt av en våldsam urladdning som ledde till en nästan total förstörelse av territoriet och uppemot 2000 döda. Under ett återuppbyggnadsskede inför självständigheten administrerades Östtimor så av UNAMET (United Nations Administration of East Timor). I januari 2000 besöktes UNAMET av en australisk delegation vars syfte var att få den nya administrationen att acceptera 1989 års Timor Gap Treaty, att helt enkelt ersätta Indonesiens namn på avtalet med Östtimor/UNAMET. Så skedde också; den 10 februari skrevs ett 'memorandum of understanding', ett icke juridiskt

bindande samarbetsavtal, som innebar en förlängning av det gamla avtalet.

Emellertid accepterade inte Östtimors ledarskap detta; de ville i stället ha ett avtal som baserades på mittlinjeprincipen, och refererade till artikel 15 i UNCLOS (United Nations Convention on the Law of the Sea, Förenta nationernas havsrättskonvention) som slagits fast 1994, och som även ratificerats av Australien. Där står:

Where the coast of the two states are opposite or adjacent to each other, neither of the two states is entitled, failing agreement to the contrary, to extend its territorial sea beyond the median line, every point of which is equidistant from the nearest points on the basis from which the breadth of the territorial sea of each two states is measured.

Förnyade överläggningar resulterade i ett 'Timor Sea Arrangement', den 5 juli 2001, där man enades om en 'Joint Petroleum Development Area', där Östtimor skulle erhålla 90% av vinsten från olje- och gasfältet Bayu Undan och 18% från Greater Sunrise, medan Australien ensidigt skulle utvinna Laminaria/Corallina. Om medianlinjen gällde, skulle alla dessa fält tillfalla Östtimor.

Timor Sea disputed area. Source: Timor Sea Justice Campaign.

Den 21 mars 2002 drog sig Australien ur Internationella domstolens i Haag regelverk kring maritima frågor, och motsade sig samtidigt medling från ITLOS (International Tribunal for the Law of the Sea, FN:s internationella domstol för havsrätt). Därmed uppgavs också möjligheten att fastställa en permanent gräns med hjälp av internationell lag.

På den första dagen av självständighet skrev Östtimor och Australien åter under en Timor Sea Treaty, med i stort sett samma innehåll som avtalet från 2001. I likhet med det tidigare avtalet innehöll det en klausul om att det skulle upphöra om parterna längre fram enades om ett permanent avtal. I mars 2003 gjordes vissa justeringar rörande Greater Sunrise (fälten Sunrise och Troubador tillsammans) i ett separat avtal, och 2004 fortsatte underhandlingarna utan några påtagliga resultat, fränsett ett som jag strax återkommer till.

The Timor Sea Treaty ersattes i januari 2007 av

CMATS (Certain Maritime Arrangements in the Timor Sea). CMATS hade visa fördelar för båda parter jämfört med the Timor Sea Treaty. Östtimors del av vinsten i Greater Sunrise steg nu från 18% till 50%, dock till kostnad av att man förband sig att inte ta upp frågan om en permanent maritim gräns under de kommande 50 åren.

David laddar slungan

2012 framkom att Australien i samband med förhandlingarna 2004 och under förevändning av hjälpa till med återuppbyggnaden hade buggat regeringssalar i Dili, innebärande att man sedan dess alltid legat ett steg före i förhandlingarna med Östtimor. I januari 2013 blev Östtimor medlemmar av såväl UNCLOS som the Vienna Convention on the Law of Treaties (Wienkonventionen om traktaträtt), och i april 2013 initierades en process vid Permanenta skiljedomstolen i Haag, där Östtimor hävdade att CMATS skulle förklaras icke-giltigt, eftersom Australien spionerat på Östtimor, och därmed agerat mot Wienkonventionens krav att underhandlingar ska ske i "good faith".

Som om detta inte var nog, så framkom i australisk press i december 2013 att ASIO (the Australian Security Intelligence Organisation, motsvarigheten till SÄPO),

brutit sig in hos den advokat som representerade Östtimor i Haag. Dessutom häktade ASIO och beslagtog passet för en misstänkt 'whistle-blower' som hade för avsikt att resa till Haag och ge domstolen sin bild av det inträffade. Svaret från Östtimors sida blev att ta fallet till ICJ, där man krävde att de dokument som tillvaratagits i advokatens kontor omedelbart skulle återlämnas.

I februari 2016, skrev Östtimors dåvarande premiärminister, Rui Maria de Araújo, till sin australiske motsvarighet, Malcolm Turnbull, och erbjöd en fortsättning på samtalen kring maritima gränser. Den här gången valde Australien en icke-respons. Eftersom Australien lämnat möjligheten till bindande samtal med internationell medling, återstod dock en annan möjlighet. I UNCLOS Annex V, Sektion 2 stadgas rättigheten för en part i ett tvistemål att kräva obligatorisk förlikning, och detta gjorde också Östtimor den 11 april 2016; den första gången någonsin en sådan procedur initierats vid

UNCLOS. Obligatorisk förlikning innebär att parterna framför sina argument inför en oberoende panel som tillsatts för att nå en för båda sidor acceptabel uppgörelse. Tilläggas bör att även om båda parter är tvingade att delta är UNCLOS utslag i målet inte juridiskt bindande. Dock skulle ett för den ena parten (d.v.s. Australien) negativt utslag medföra en diplomatisk förlust i omvärldens ögon.

Den 28 augusti 2016 gjorde Östtimor och Australien sina öppningsanföranden inför förlikningspanelen vid Permanenta skiljedomstolen i Haag. Båda sidornas argument var tydliga nog – Östtimor krävde en gräns baserad på internationell rätt; d.v.s. mittlinjen mellan de två länderna, medan Australien hävdade att 2006 års CMATS skulle gälla. Australien hävdade dessutom att permanenta skiljedomstolen saknade juridisk rättighet att avgöra fallet. Den 26 september kom skiljedomstolens svar: Den hade funnit att den hade full juridisk rätt att hantera frågan och att förhandlingar mellan Australien och Östtimor skulle föras under den kommande tolv månadersperioden.

Goliat räddar ansiktet?

Ett genombrott kom i januari 2017, då de båda ländernas utrikesministrar tillsammans med representanter för permanenta skiljedomstolen tillkännagav att Australien släppt sitt krav att CMATS skulle fortsätta gälla. Bara någon vecka senare drog Östtimor formellt tillbaka sin anklagelse om spioneri mot Australien, innebärande att ännu ett hinder för en permanent överenskommelse nu röjts ur vägen.

Tidigt i april 2017 hölls samtal i Washington, följt

av Köpenhamn i juni (där jag träffade ”trötta, men positiva på gränsen till uppsluppna” delegater) och Singapore i juli. Officiella släpp från mötena berättade om konstruktiva samtal, men att svåra frågor kvarstod att lösa. Den ettåriga tidsramen – från september 2016 – förväntades knappast räcka till.

Så kom då ännu en förhandlingsrunda i Köpenhamn, 28 augusti – 1 september, som resulterade i ett pressmeddelande från permanenta skiljedomstolen där det talades om ett genombrott i förhandlingarna; att parterna hade enats om (ännu icke preciserade) centrala punkter. Exakt vad som kommits överens om förväntas offentliggöras i oktober 2017, men Xanana Gusmão, som ledde förhandlingarna i Köpenhamn vid båda tillfällena, har redan talat om en historisk överenskommelse och om en ny era av vänskap mellan Östtimor och Australien.

Gudmund Jannisa

Källor: Kim McGrath, *Crossing the line. Australia's secret history in the Timor Sea*. Carlton, Victoria: Redback, 2017.

La'o Hamutuk, *Information about the Treaty between Australia and Timor-Leste on Certain Maritime Arrangements in the Timor Sea (CMATS)* September 2017.

Maritime Boundary Office, Government of the Democratic Republic of Timor-Leste. *Timor-Leste's Maritime Boundaries*.

Timor Sea Justice Campaign, *Significant progress in Timor Sea negotiations, but don't pop the champagne yet*, 2 September 2017

Läroarbetsutbildning i Östtimor

Efter att Östtimor blev självständigt, hjälpte tusentals volontärer till för att återuppbygga det ödelagda utbildningssystemet. Nu när nästan 90 procent av eleverna går i skolan finns det en efterfrågan på kvalitativ undervisning, men landet behöver hjälp för att utbilda de otaliga oerfarna lärarna. Många skolor fick återuppbyggas till följd av att Indonesien använde den brända jordens taktik i samband med uttåget ur Östtimor 1999. Den tidigare presidenten José Ramos-Horta sade att regeringen fick bygga upp utbildningssystemet från början och att enorma satsningar har gjorts. Långt över 1.000 skolor har återuppbyggts eller reparerats under de gångna fem åren.

Utbildning värderas högt i Östtimor. På eftermiddagen varje skoldag kan man se tusentals elever i huvudstaden på väg hem i prydliga uniformer. I skolorna är dock många lärare oerfarna och obetalda. Under den indonesiska ockupationen kom uppskattningsvis 75

procent av lärarna från Indonesien och de återvände innan Östtimor blev självständigt. Volontärer fyllde gapet. Många av dessa är kvar. Som en konsekvens av att antalet studenter ökar stiger efterfrågan på utbildning av högre kvalitet. Enligt Ramos-Horta råder det brist på utbildad personal som kan utbilda lärarna. Mycket få lärare är erfarna.

Skolan Rainha da Paz får finansiellt stöd från Australien för att utbilda de otaliga frivilliga lärarna. Genom programmet har hittills 2.000 lärare kunnat utbildas. Betydligt fler lärare behövs emellertid för att möta den stora efterfrågan på utbildad arbetskraft.

Gabriel Jonsson

Källa: Rhiannon Elston, "Record enrolments in Timor-Leste shifts focus to 'who will teach the teachers?'," 11 juni 2017. <http://www.sbs.com.au/news/article/72017706/09/record-enrolments-timor-leste-shifts-focus-who-will-teach-teacher>

Ge bidrag till Föreningen ett Fritt Papua eller Östtimorkommittén på plusgirokonto 4 19 12 84-1 respektive 1 81 92-5. Eller ännu bättre, kom med som medlem. Kontaktadressen hittar du på sidan 2.

Sverige och Indonesien samarbetar inom högre utbildning och forskning

Nyhetsbyrån Antara meddelar att i början av oktober besökte Sveriges minister för högre utbildning och forskning, Helene Hellmark Knutsson, Indonesien. I Jakarta den 4 oktober träffade Knutsson sin indonesiska kollega Mohammad Nassir för att diskutera samarbetsmöjligheter. Knutssons resa till Indonesien är en uppföljning av konung Carl XVI Gustafs och drottning Silvias besök i maj. Bagas Hapsoro, Indonesiens ambassadör till Sverige och Lettland, sade att det är viktigt för landet att upprätthålla farten genom att ta fler initiativ.

Nada Marsudi, chef för samarbete och kommunikation i Indonesiens ministerium för teknologi, forskning och högre utbildning, sade att man förväntar sig att Knutsson och Nasir ska underteckna ett memorandum om samarbete inom högre utbildning, forskning och teknik. Hon tillade att samarbetet mellan Indonesien och Sverige inom vetenskap och teknik inleddes 2011, och omfattar utbyte av forskare och gemensamma workshops tillägnade tekniskt entreprenörskap. "Vi hoppas att minister Helene Knutssons besök kommer att skapa en ny drivkraft för att länderna ska fortsätta att växa ihop och kommer ihåg att inget land kan gå vidare utan att utveckla sin forskning och teknik", sade Nada.

Enligt Bagas ligger Indonesien fortfarande efter inom forskning och teknik och kan lära sig mycket från Sverige, vars produkter och innovationer är kända över hela världen.

Enligt ett uttalande från Sveriges ambassad kommer Knutsson att åtföljas av medlemmar av Vetenskapsrådet och företrädare för svenska högskolor, inklusive Karolinska institutet, Handelshögskolan i Stockholm och Lunds universitet.

Sveriges ambassadör i Indonesien, Johanna Brismar Skoog, sade i ett uttalande att när Indonesien går mot en mer innovativ ekonomi och visar ett ökande intresse för svenska lösningar och praxis är samarbete inom högre utbildning och forskning avgörande.

Knutsson ska hålla en allmän föreläsning vid Indonesiens universitet och träffa studenter och företrädare för den indonesiska vetenskapsakademien och utbildningsfonden (LPDP). Efter besöket i Jakarta fortsätter Knutsson sin resa till Singapore.

Hendrik Amahorseja

Indonesien avvisar 75 rekommendationer från FN

Indonesiens regering sade att den sannolikt kommer avvisa 75 rekommendationer från FN:s medlemsstater för att komma till rätta med människorättsbrotten (MR) i landet. Rekommendationerna gällde sådana frågor som hot mot lesbiska, homosexuella, bisexuella och transsexuella (HBTQ) rättigheter, den smädliga blasfemilagen och dödsstraffet. En tjänsteman vid UD förklarade att rekommendationerna är "svåra att acceptera" av skäl som inkluderar det vaga och icke definierade begreppet "indonesiska förhållanden".

Medlemsstater i FN framförde rekommendationerna i maj i samband med att Indonesien undergick Universal Periodic Review (UPR) som är en internationell granskning av MR-förhållanden. Irland och Sverige rekommenderade att den indonesiska regeringen gör något åt diskriminerande HBTQ-lagar. Angola och Spanien krävde att dödsstraffet ska avskaffas. USA och Tyskland agerade för ett tillbakadragande av blasfemilagen. Indonesien måste formellt svara på rekommendationerna genom att säga "accepterar" eller "noterar" när FN:s människorättsråd möts igen i september. "Noterar" innebär i praktiken ett avvisande.

Den indonesiska regeringens ovilja att göra något åt dessa smädliga lagar visar att den saknar vilja att förbättra MR-förhållandena i landet. Det är också en illa-

varslande signal att regeringen inte respekterar HBTQ-samhällets och religiösa minoriteters rättigheter. Antalet incidenter riktade mot HBTQ-samhället har sedan januari 2016 ökat till följd av regeringens politik samtidigt som intoleransen mot religiösa minoriteter har vuxit. Blasfemilagen har alltmer använts för att förfölja och åtala medlemmar av religiösa minoriteter. Dödsstraff har ej tillämpats sedan juli 2016, men avrättningar av åtalade narkotikasmugglare är ett kännetecken för president Joko "Jokowi" Widados politik. Att regeringen återoppar "indonesiska förhållanden" för att avvisa solida rekommendationer från FN:s medlemsstater syftande till att förbättra MR-läget är ej någon tröst för HBTQ-samhället och religiösa minoriteter vars rättigheter redan är i fara.

Gabriel Jonsson

Källa: Phelim Kine, Deputy Director, Asia Division vid Human Rights Watch, "Indonesia Rejects 75 UN Human Rights Concerns. 'Indonesian Conditions' Shabby Justification for Imperiling Minorities," 28 juli 2017. <http://paper.li/southeastasia4u/1455667681?read=https%3A%2F%2Fwww.hrw.org%2Fnews%2F2017%2F07%2F28%2Findonesia%2rejects%2D75%2Dun%2Dhuman%2Drights%2concerns>

Pro-indonesiska flyktingar från Östtimor

Utan att ta hänsyn till internationella lagar och konventioner angående koloniserade folks rätt att bestämma över sitt land och dess framtid invaderade Indonesien den 400 år gamla portugisiska kolonin Östtimor den 12 december 1975. En stor del av befolkningen miste livet till följd av invasionen och ockupationen. Strax efter invasionen deklarerades Östtimor som Indonesiens tjugosjunde provins.

Det tog 25 år för Östtimors folk och den internationella solidaritetsrörelsen runt om i världen för att få FN att arrangera en folkomröstning i vilken Östtimors folk kunde rösta för självständighet eller om de ville fortsätta vara en del av Indonesien.

Den 30 augusti 1999 arrangerade FN en folkomröstning i Östtimor. Resultatet av folkomröstningen blev att 94.338 personer (21,5%) röstade för att Östtimor skulle förbli en provins i Indonesien, medan 344.580 personer (78,5%) röstade för självständighet. Med detta resultat blev Östtimor officiellt internationellt erkänt som en självständig stat den 20 maj 2002. På det östtimoresiska nationella språket tetum kallas staten ”Republika Demokrátika Timór-Leste” och på portugisiska ”República Democrática de Timor-Leste” och allmänt kallas det Timor-Leste.

Självständigheten innebar att den indonesiska militären tvingades lämna Östtimor. Under reträtten tog de med sig enheter ur den pro-integrationistiska milisen ”Merah Putih” och en del av civilbefolkningen. Det sägs att indonesiska soldater samarbetade med milisen för att tvinga civilbefolkningen att fly till indonesiska Västtimor som gränsar till Östtimor. De flesta flyktingarna kom dit.

Enligt United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR) var det 250.000 människor som flydde till den närmaste indonesiska provinsen Nusa Tenggara Timur (NTT – Öst Nusa Tenggara). Senare förflyttades en del av de pro-integrationistiska flyktingarna till andra indonesiska provinser. Det sägs att 50.000 flyktingar frivilligt återvände hem till Timor-Leste.

Uppgifter från sekretariatet för katastrofförebyggande och flyktingverksamhet i NTT-provinsen 2005 säger att de flesta flyktingarna bor i Belu-distriktet - 70.453 personer. I norra och centrala Västtimor bor 11.176 personer och i provinshuvudstaden Kupang 11.360 personer.

Det totala antalet ”Internally Displace Persons” (IDP) var 104.436 personer.

Flyktingarnas situation beskrivs i *The Jakarta Post* den 4 september 2014 i en artikel med rubriken ”The forgotten East Timor refugees”. I den kan man bland annat läsa:

”För Merah-Putih” För Merah-Putih!” utropade dessa östtimoreser med hänvisning till

Indonesiens röd-vita flagga. De förde med sig hopp om ett bättre liv som indonesiska medborgare. Men idag lever många av de tidigare flyktingarna fortfarande under smutsiga förhållanden utan tryggt bostad och markägande”.

Sådana levnadsvillkor fortsätter år efter år utan att det blir bättre för flyktingarna. De skrev därför ett brev och lämnade över det till presidenten, när han var på besök i Västtimor för att delta i en öppningsceremoni av en nybyggd postering av en transitbyggnad på gränsen mellan Indonesien och Timor-Leste i december 2016. En fri översättning av brevet följer:

Kära herr president Joko Widodo och fru,

Vår största hälsning och ursäkt i förväg för att vi har tagit oss friheten att skriva och leverera detta brev som stör ert rutinarbete.

Kära president och fru

Vi är kvinnor, män och barn som fortfarande bor i lägren. Det är rösten från människor utan land, utan hem, utan framtida säkerhet. Det är rösten från kvinnor, män och barn i landlösa bosättningar för livet. Fram till nu, i 17 år, har vi som flyktingar överlevt under svåra förhållanden.

Kära president och fru

Vi ber Er, president med hustru, att göra någonting för det vi tror på - avsikten, uppriktigheten och enkelheten hos presidenten och hans hustru att rädda oss från det lidande vi har upplevt.

Tack. Atambua den 28 december 2016

Våra hälsningar

Jeka Pereira
Saturmino Do Rosario
Celestino Goncalves
Carlos Goncalves
Mariano Parada“

Enligt massmedierna tog president Jokowi tog emot brevet med ett leende. Det är svårt att säga om han har svarat på brevet.

Den 25 september 2017 arrangerades en demonstration av indonesiska medborgare, d.v.s. tidigare flyktingar från Östtimor med 13.000 deltagare framför NTT-guvernörens kontor i provinshuvudstaden Kupang. Deras krav var liknande innehållet i det ovan nämnda brevet och de ville träffa presidenten. De ville inte träffa andra personer än presidenten. Demonstrationen organiserades av Eurico Guterres, som var ledare för milisen Merah-Putih i Östtimor under Indonesiens ockupation. Om demonstration ger resultat för flyktingarnas levnadsvillkor, kan bara framtiden utvisa.

Hendrik Amahorseja